

VENÄJÄLLÄ KÄYDYN PUOLUEENSÄISEN TAISTELUN HISTORIALLINEN SISÄLTÖ III

Otsakkeessa mainittua aihetta kosketellaan Trotskin ja Martovin kirjoituksissa „Neue Zeit” * lehden 50. ja 51. numerossa. Martov selittää menshevismien katsomuksia. Trotski laahustaa menshevikkien perässä käyttäen kilpennään erikoisen komeakaikuista fraseologiaa. Martovin mielestä „Venäjän kokemus” on sitä, että „blanquilainen ja anarkistinen kulttuurittomuus on päässyt voitolle marxilaisesta kulttuurista” (lue: bolshevismi päässyt voitolle menshevismistä). „Venäjän sosialidemokratia on puhunut liian innokkaasti *venäläiseen tapaan*” erotukseksi „*yleiseurooppalaisista*” taktiikkamenetelmistä. Trotskin „historian filosofia” on samaa. Taistelun syynä on „marxilaisen intelligenssin mukautuminen proletariaatin luokkaliikkeeseen”. Etualalle työntyy „lahkolaishenki, intelligenttimäinen individualismi, ideologinen fetishismi”. „*Taistelu vaikutusvallan saamisesta poliittisesti kypsymättömään proletariaattiin*” — siinä on asian ydin.

I

Teoria, joka pitää bolshevismien ja menshevismien välistä taistelua taisteluna vaikutusvallan saamisesta kypsymättömään proletariaattiin, ei ole uusi. Olemme tavanneet sen vuodesta 1905 (ellei jo 1903) lähtien *liberaalien* julkaisemissa lukemattomissa kirjoissa, kirjasissa ja artikkeleissa. Martov ja Trotski tarjoavat saksalaisille tovereille marxilaisiksi väritettyjä *liberaalien katsantokantoja*.

* — „Uusi Aika”. Toim.

Venäjän proletariaatti on tietenkin paljon vähemmän poliittisesti kypsyyttä kuin Länsi-Euroopan proletariaatti. Mutta Venäjän yhteiskunnan kaikista luokista nimenomaan proletariaatti osoittautui vuosina 1905—1907 poliittisesti *eniten* kypsyneeksi. Venäjän liberaalinen porvaristo, joka on meillä käyttäytynyt yhtä katalasti, pelkurimaisesti, tyhmästi ja petturimaisesti kuin Saksan liberaalinen porvaristo v. 1848, vihaa Venäjän proletariaattia *juuri sen vuoksi*, että tämä oli vuonna 1905 *kyllin kypsä poliittisesti* riistääkseen tuolta porvaristolta liikkeen *johdon* ja paljastaakseen säälimättömästi liberaalien petturuuden.

„Harhakuvittelua” on luulla, sanoo Trotski, että menshevismi ja bolshevismi ovat muka „laskeneet juurensa syvälle proletariaatin syviin kerroksiin”. Tämä on näyte siitä komeakaikuisesta, mutta sisällyksettömästä fraseologiasta, jota Trotskimme on mestari käyttämään. Menshevikkien ja bolshevikkien välisten erimielisyyksien *juuret* eivät ole „proletariaatin syvissä kerroksissa”, vaan Venäjän vallankumouksen *taloudellisessa sisällössä*. Jättämällä tämän sisällön huomioon ottamatta Martov ja Trotski ovat riistäneet itseltään mahdollisuuden käsittää Venäjällä käydyn puolueensisäisen taistelun historiallista sisältöä. Asian ydin ei ole siinä, kuinka „syvälle” proletariaatin joihinkin kerroksiin erimielisyyksien teoreettiset määritelmät ovat päässeet, vaan siinä, että vuoden 1905 vallankumouksen taloudelliset ehdot *ovat panneet* proletariaatin suhtautumaan vihamielisesti liberaaliseen porvaristoon — ei ainoastaan työväen olojen parantamista koskevan kysymyksen, vaan myös agraarikysymyksen, vallankumouksen kaikkien poliittisten kysymysten j.n.e. vuoksi. Kun puhutaan Venäjän vallankumouksessa ilmenneestä suuntataistelusta ja jaetaan nimilappuja: „lahkolaisuus”, „kulttuurittomuus” y.m.s., muttei sanota sanaakaan proletariaatin, liberaalisen porvariston ja demokraattisen talonpoikaiston taloudellisista peruseduista, niin se merkitsee, että on vajottu vulgäärien sanomalehtimiesten tasolle.

Tässä esimerkki. „Kaikkialla Länsi-Euroopassa”, kirjoittaa Martov, „talonpoikaisjoukkoja pidetään kelvollisina liittoon (proletariaatin kanssa) vain, mikäli ne tulevat tuntemaan maatalouden kapitalistisen mullistamisen rasakat seuraukset; Venäjällä taas on haaveiltu määrällisesti heikon proletariaatin yhteenliittymisestä 100 miljoonan

talonpojan kanssa, jotka eivät ole vielä kokeneet tai eivät ole juuri ollenkaan kokeneet kapitalismin „kasvattavaa” vaikutusta eivätkä sen vuoksi ole vielä olleet kapitalistisen porvariston koulussa”.

Tämä ei ole mikään Martovin sanahairahdus. Tämä on menshevismin *kaikkien* katsomusten keskeisin kohta. Tällaisilla aatteilla on läpeensä kyllästetty se Venäjän vallankumouksen opportunistinen historia, jota Venäjällä julkaitaan Potresovin, Martovin ja Maslovin toimittamana („Yhteiskunnallinen liike Venäjällä XX vuosisadan alussa”). Menshevikki Maslov on ilmaissut nämä aatteet vielä selvemmin sanomalla tuon „teoksen” yhteenvetokirjoituksessa: „Proletariaatin ja talonpoikaiston diktatuuri *olisi ristiriidassa koko taloudellisen kehityksen kulun* kanssa”. Juuri tästä on haettava bolshevismin ja menshevismin välisten erimielisyyksien alkujuurta.

Martov on vaihtanut kapitalismin koulun kapitalistisen porvariston kouluun (tulokoon sulkumerkeissä sanotuksi: muuta porvaristoa kuin kapitalistista ei maailmassa ole olemassakaan). Mitä on kapitalismin koulu? Se on sitä, että kapitalismi kiskoo talonpoikia irti maaseudun idiotismista, ravistelee heitä ja *sysää taisteluun*. Mitä on „kapitalistisen porvariston” koulu? Sitä, että „vuoden 1848 saksalainen porvaristo kavaltaa ilman pienintäkään omantunnonvaivaa talonpojat, omat luonnollisimmat liittolaisensa, joita ilman se on voimaton aatelistoa vastaan” (K. Marx „*Uudessa Reinin Lehdessä*” heinäkuun 29 pnä 1848)¹¹². Sitä, että vuosina 1905—1907 Venäjän liberaalinen porvaristo kavalsi järjestelmällisesti ja alinomaa talonpojat, loikki oikeastaan tilanherrojen ja tsarismin puolelle taistelevia talonpoikia vastaan ja suorastaan esti talonpoikien taistelun kehittymistä.

Kilpenään „marxilaiset” sanat: kapitalismi „kasvattaa” talonpoikia, Martov on sillä kannalla, että liberaalit (jotka kavalsivat talonpojat aatelisille) „kasvattavat” talonpoikia (jotka taistelivat vallankumouksellisesti aatelistoa vastaan).

Se juuri onkin marxilaisuuden vaihtamista liberalismiin. Se juuri onkin marxilaisilla fraaseilla koristeltua liberalismia. Bebelin sanat, jotka hän lausui Magdeburgissa, että sosialidemokraattien keskuudessa on kansallis-liberaaleja, ovat osuneet oikeaan ei ainoastaan Saksan suhteen.

On vielä huomautettava, että suurin osa Venäjän liberaalisen aatteellisista johtajista on saanut kasvatuksensa saksalaisesta kirjallisuudesta ja he varta vasten siirtävät Venäjälle *Brentanon* ja *Sombartin* „marxilaisuutta”, joka hyväksyy „kapitalismin koulun”, mutta hylkää vallankumouksellisen luokkataistelun koulun. Kaikki vastavallankumoukselliset liberaalit Venäjällä — Struve, Bulgakov, Frank, Izgojev ja kumpp. — keikailevat samanlaisilla „marxilaisilla” fraaseilla.

Martov vertaa feodalisminvastaisten talonpoikaiskapinoiden aikakauden Venäjää „Länsi-Eurooppaan”, joka on jo kauan sitten tehnyt lopun feodalismista. Se on ilmiömäistä historiallisen perspektiivin väristelyä. Onko „missään Länsi-Euroopassa” sosialisteja, joiden ohjelmassa olisi vaatimus: „on kannatettava talonpoikaiston vallankumouksellisia esiintymisiä aina *tilanherrojen maiden konfiskointiin* saakka”¹³? Ei ole. „Missään Länsi-Euroopassa” sosialistit eivät suinkaan kannata pikku isäntiä näiden taistellessa maanomistuksesta suurisäntiä vastaan. Missä on ero? Siinä, että „kaikkiällä Länsi-Euroopassa” on aikaa sitten muovautunut ja lopullisen muodon saanut porvarillinen järjestelmä, muun muassa porvarilliset agrarisuhteet, mutta Venäjällä on juuri nyt käynnissä vallankumous *siitä, millaiseksi* tuo porvarillinen järjestelmä muodostuu. Martov tekee samanlaisen latteen tempun kuin liberaalit, jotka aina asettavat tästä kysymyksestä aiheutuvien vallankumouksellisten selkkausten kauden vastapainoksi sellaisia kausia, jolloin ei ole vallankumouksellisia selkkauksia, koska itse kysymys on jo kauan sitten ratkaistu.

Menshevismin tragikomedia onkin juuri siinä, että sen on *täytynyt* vallankumouksen aikana hyväksyä teesejä, jotka eivät sovi yhteen liberalismien kanssa. Jos kannattamme taistelua, jota „talonpoikaisto” käy maiden *konfiskoinnin* puolesta, niin me tunnustamme siis voiton mahdolliseksi, työväenluokalle ja koko kansalle taloudellisesti ja poliittisesti edulliseksi. Ja voitto, jonka proletariaatin johtama „talonpoikaisto” saa taistellessaan tilanherrojen maiden *konfiskoinnin* puolesta, onkin juuri *proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellista diktatuuria*. (Muitakamme, mitä Marx sanoi vuonna 1848 diktatuurin välttämättömyydestä vallankumouksessa ja miten Mehring

teki oikeutetusti pilkkaa henkilöistä, jotka syyttivät Marxia siitä, että tämä muka tahtoi toteuttaa demokratian ottamalla käytäntöön diktatuurin¹¹⁴.)

Perinjuurin virheellinen on se katsantokanta, että näiden luokkien diktatuuri on muka „ristiriidassa koko taloudellisen kehityksen kulun kanssa”. Asia on juuri päinvastoin. *Vain* tällainen diktatuuri lakaisisi tyyten pois kaikki feodalismin rippeet ja takaisi tuotantovoimien mitä nopeimman kehityksen. Liberaalien politiikka sitä vastoin luovuttaa asian venäläisten junkkerien huostaan, jotka *hidastuttavat* satakertaisesti Venäjän „taloudellisen kehityksen kulkua”.

Liberaalisen porvariston ja talonpoikaiston välinen ristiiriita tuli vuosina 1905—1907 täysin selvästi näkyviin. Keväällä ja syksyllä 1905 ja myös keväällä 1906 *kolmasosa, jopa puolet* keski-Venäjän kihlakunnista oli joutunut talonpoikaiskapinoiden valtaan. Talonpojat hävittivät pari tuhatta tilanherrankartanoa (valitettavasti se on tuskin $\frac{1}{15}$ siitä, mitä olisi pitänyt hävittää). *Vain* proletariaatti tuki uhrautuvasti tätä vallankumoustaistelua, suuntasi sitä kaikin tavoin, johti sitä ja yhtenäisti sitä joukkolakoillaan. Liberaalinen porvaristo ei tukenut *koskaan, ei kertaakaan* vallankumoustaistelua, vaan katsoi paremmaksi „rauhoittaa” talonpoikia ja saada heitä „sovintoon” tilanherrojen ja tsaarin kanssa. Sama toistui sitten kahdessa ensimmäisessä Duumassa (1906 ja 1907) parlamenttiareenalla. Liberaalit jarruttivat *koko ajan* talonpoikien taistelua, kavalsivat heidät, ja *ainoastaan työläisedustajat* kannattivat ja tukivat talonpoikia *liberaaleja vastaan*. I ja II Duuman koko historia on yhtämittaista liberaalien taistelua talonpoikia ja sosialidemokraatteja vastaan. Bolševismien ja menshevismien taistelu liittyy *erottamattomasti* tähän historiaan taisteluna, jota on käyty liberaalien kannattamisen vuoksi, talonpoikaistoon kohdistuvan liberaalien hegemonian kukistamisesta. Meidän kahtiajakojemme selittäminen intelligenssin vaikutuksesta, proletariaatin kypsymättömyydestä y.m.s. johtuviksi on sen vuoksi lapsellisen naiivia liberaalien kaskujen toistamista.

Samasta syystä on perinjuurin valheellinen se Trotskin ajatelma, että kansainvälisessä sosialidemokratiassa kahtiajaot muka aiheutuvat „vallankumouksellisen yhteiskuntaluokan mukautumisesta parlamentarismien rajoitettuihin (ahtaisiin) oloihin” j.n.e., mutta Venäjän sosialidemokratiassa

intelligenssin mukautumisesta proletariaattiin. „Yhtä rajoitettu (ahdas)”, kirjoittaa Trotski, „kuin sosialistisen lopullisen päämäärän kannalta oli tämän mukautumisprosessin reaalin poliittinen sisältö, yhtä hillittömiä olivat sen muodot, yhtä suuri oli tuon prosessin luoma ideologinen varjo”.

Tämä todella „hillitön” fraasien käyttö on vain liberalismin „ideologinen varjo”. Niin Martov kuin Trotskikin sekoittavat samaan kasaan erilaatuisia historiallisia aikakausia rinnastamalla Venäjän, joka suorittaa porvarillista vallankumousta, Eurooppaan, joka on kauan sitten vienyt päätökseen nuo vallankumoukset. Euroopassa sosialidemokratian työn reaalina poliittisena sisältönä on proletariaatin valmentaminen valtataisteluun porvaristoa vastaan, jolla on jo täydellinen herruus valtiossa. Venäjällä *ollaan vasta tuomassa* nykyaikaista porvarillista valtiota, joka tulee muistuttamaan joko junkkerimonarkiaa (siinä tapauksessa, jos tsarismi voittaa demokratian) tahi talonpoikaista porvarillis-demokraattista tasavaltaa (siinä tapauksessa, jos demokratia voittaa tsarismia). Mutta demokratian voitto on nykypäivien Venäjällä mahdollinen vain siinä tapauksessa, jos talonpoikaisjoukot lähtevät vallankumouksellisen proletariaatin eikä petturiliberaalien mukaan. Historiallisesti tämä kysymys on vielä ratkaisematta. Porvarillisia vallankumouksia ei ole Venäjällä vielä viety päätökseen, ja *näissä puitteissa*, s.o. sen taistelun puitteissa, jota käydään Venäjän porvarillisen järjestelmän *muodosta*, Venäjän sosialidemokraattien työn „reaalin poliittinen sisältö” on *vähemmän* „rajoitettua” kuin niissä maissa, missä ei ole mitään talonpoikaiston taistelua tilanherrojen maiden konfiskoimiseksi, missä porvarilliset vallankumoukset on aikoja sitten viety päätökseen.

Ei ole vaikea ymmärtää, minkä vuoksi porvariston luokkaedut pakottavat liberaaleja uskottelemaan työläisille, että näiden osuus vallankumouksessa on „rajoitettu”, että suuntataistelu on intelligenssin eikä syvien taloudellisten ristiriitojen aiheuttamaa, että työväenpuolueen tehtävänä „ei ole olla hegemonina vapaustaistelussa, vaan luokkapuolueena”. Juuri tällaisen määritelmän ovat aivan viime aikoina esittäneet golosilais-likvidaatorit (Levitski „Nasha Zarjassa”), ja liberaalit ovat hyväksyneet sen. Sanan

„luokkapuolue” he ymmärtävät Brentanon ja Sombartin tapaan: pitääkää huolta vain omasta luokastanne ja unohtakaa „blanquillaiset haaveet” kaikkien vallankumouksellisten kansanainesten johtamisesta taistelussa tsarismia ja petoksellista liberalismia vastaan.

II

Martovin ajatukset Venäjän vallankumouksesta ja Trotskin ajatukset Venäjän sosialidemokratian nykyisestä tilasta ovat konkreettisina todisteina heidän peruskatso-
mustensa virheellisyydestä.

Alkakaamme boikotista. Martov sanoo boikottia „poliittiseksi pidättymiseksi”, „anarkistien ja syndikalistien” menettelyksi, jota paitsi hän puhuu *vain* vuodesta 1906. Trotski sanoo, että „boikotoimispyrkimys on läpikäyvänä bolshevismiin koko historiassa — ammattiliittojen, Valtakunnanduuman, paikallisen itsehallinnon y.m.s. boikotoiminen”, että se on „tulosta lahkolaismaisesta pelosta hukkaa joukkoihin, ehdottoman pidättymisen radikalismia” j.n.e. Ammattiliittojen ja paikallisen itsehallinnon boikotin suhteen Trotski puhuu *suoranaista valhetta*. Samanlainen valhe on sekin, että boikotismi on läpikäyvänä bolshevismiin koko historiassa; suuntana bolshevismi muotoutui täydellisesti keväällä ja kesällä 1905, jo *ennen* kuin ensi kerran heräsi kysymys boikotista. Bolshevismi julisti *elokuussa 1906* ryhmän virallisessa äänenkannattajassa, että ne historialliset ehdot, joista boikotin välttämättömyys johtui, ovat menneet ohi*.

Trotski vääristelee bolshevismia, sillä Trotski ei ole koskaan kyennyt määrittelemään jossain määrin selvästi kantansa sen suhteen, mikä on proletariaatin osuus Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa.

Mutta sitäkin pahempaa on tämän vallankumouksen historian vääristelemisen. Jos puhutaan boikotista, niin aloitettakoon alusta eikä lopusta. Ensimmäisen (ja ainoan) voiton vallankumouksessa saavutti joukkoliike, jonka *tunnuksena oli boikotti*. Vain liberaaleille on edullista unohtaa tämä.

* Ks. Teokset, II. osa, ss. 126—133. *Toim.*

Vuoden 1905 elokuun 6/19 päivän laki puuhasi Bulyginin Duumaa neuvottelevaksi laitokseksi. Liberaalit, kaikkein vasemmistolaisimmatkin heistä, päättivät osallistua Duumaan. Sosialidemokratian valtaenemmistö (vastoin men-shevikkejä) päätti boikotoida tätä Duumaa ja kutsua joukkoja suoranaiseen rynnäkköön tsarismia vastaan, joukkolakkoon ja kapinaan. Boikottikysymys ei siis ollut yksinomaan sosialidemokratian sisäinen kysymys. Se oli *liberalismin* ja *proletariaatin* välisen taistelun kysymys. Senaikainen liberaalinen lehdistö osoittaa, että liberaalit pelkäsivät vallankumouksen kehitystä ja ponnistivat kaikki voimansa päästäkseen „sopimukseen” tsarismien kanssa.

Mitä objektiivisia edellytyksiä oli olemassa välittömälle joukkotaistelulle? Tähän antavat parhaan vastauksen tilastotiedot lakoista (jaettuina taloudellisiin ja poliittisiin) ja talonpoikaisliikkeestä. Esitämme tärkeimmät numerotiedot, jotka muodostavat havainnollisen aineiston koko myöhemmälle esityksellemme.

Lakkolaisten määrä (tuhausissa) kunakin vuosineljänneksenä.*

		1905				1906				1907			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
<i>Kaikkiaan</i>		810	481	294	1277	269	479	296	63	146	323	77	193
Siitä lakoi- sa, jotka olivat	taloudellisia	411	190	143	275	73	222	125	37	52	52	66	30
	poliittisia	399	291	151	1002	196	257	171	26	94	271	11	163
Talonpoikaisliikkeen valtaan joutuneiden kihlakuntien prosent- tiluku		14,2%		36,9%		49,2%		21,1%					

Nämä numerot osoittavat, kuinka jättiläismäisen määrän energiaa proletariaatti voi kehittää vallankumouksessa. Koko vallankumouksenedellisen vuosikymmenen aikana lakkolaisten määrä Venäjällä oli vain 431.000, t.s. keski-

* Viivalia on merkitty erikoisen tärkeät vaiheet: 1905 I — tammikuun 9 päivä; 1905 IV — vallankumouksen huippukohta, loka- ja joulukuun; 1906 II — ensimmäinen Duuma; 1907 II — toinen Duuma. Numerotiedot on otettu virallisesta lakkotilastosta¹¹⁶, jota käsitellen yksityiskohtaisesti painoon valmistelemani Venäjän vallankumouksen historian kuvauksessa. (Ks. tätä osaa, ss. 395—423. *Toim.*)

määrin 43.000 vuodessa, mutta vuonna 1905 lakkolaisten kokonaismäärä teki 2.863.000, samalla kun tehdastyöläisten kokonaismäärä oli 1.661.000! Maailma ei ollut vielä nähnyt tuollaista lakkoliikettä. Vuoden 1905 kolmannen neljänneksen, jolloin ensi kerran heräsi kysymys boikotista, näemme juuri käännekohtaksi, jota seurasi uusi, paljon voimakkaampi lakkoliikkeen (ja sen jälkeen myös talonpoikaisliikkeen) aalto. Oliko autettava tämän vallankumouksellisen aallon nousua, ohjaten sitä tsarismiin kukistamisen suuntaan vai oliko tsarismiin sallittava vetää joukkojen huomio pois neuvotteluduumapelillä — sellainen oli boikottikysymyksen *reaalinen historiallinen sisältö*. Tästä voidaan päätellä, missä määrin matalamielistä ja liberaalisen typeräjärkistä on yrittää sitoa boikotti Venäjän vallankumouksen historiassa „pöliittiseen pidäntymiseen”, „lakkolaisuuteen” j.n.e.! Liberaaleja *vastaan* hyväksytyn boikottitunnuksen alla kehkeytyi liike, joka kohotti poliittisiin lakkoihin osallistuneiden lukumäärän, joka vuoden 1905 kolmannella neljänneksellä oli ollut 151.000, *miljoonaan* vuoden 1905 neljännellä neljänneksellä.

Martov julistaa vuoden 1905 lakkojen menestymisen „perussyksi” „*laajojen porvarispiirien* kasvavan oppositioliikkeen”. „Näiden laajojen porvariskerrostien vaikutus meni niin pitkälle, että ne toisaalta suorastaan yllyttivät työläisiä poliittisiin lakkoihin” ja toisaalta taivuttivat tehtailijoita „*maksamaan työläisille työpalkan lakkoajalta*” (kursivointi Martovin).

Tämän porvariston „vaikutuksen” imelän ylistelyn vastapainoksi me asetamme kuivan tilaston. Vuonna 1905 lakot päättyivät useimmissa tapauksissa, verrattuna vuoteen 1907, työläisten voittoon. Tässä numerot tuolta vuodelta: 1.438.610 lakkolaista esitti taloudellisia vaatimuksia; 369.304 työläistä voitti taistelun, 671.590 päätti taistelun kompromissiin ja 397.716 *hävisi* taistelun. Sellainen oli *todellisuudessa* (eikä liberaalisten kaskujen mukaan) porvariston „vaikutus”. Martov vääristelee aivan liberaalien tapaan proletariaatin todellista suhdetta porvaristoon. Eivät työläiset voittaneet (enempää „taloudessa” kuin politiikassakaan) sen vuoksi, että porvaristo silloin tällöin maksoi lakoista tai esiintyi oppositiomielisesti, vaan porvaristo osoitti tyytymättömyyttä ja maksoi *sen vuoksi*, kun työläiset voittivat. Syynä „*perussyynä*”. hyvä Martov, on

luokkarynnistyksen *voima*, miljoonaisten lakkojen, talonpoikaislevottomuuksien ja sotilaskapinoiden voima; porvariston „myötämielisyys” on seuraus.

„Lokakuun 17.”, kirjoittaa Martov, „joka avasi näköalat Duuman vaaleihin ja teki mahdolliseksi pitää kokouksia, perustaa työväenliittoja ja julkaista sosialidemokraattisia lehtiä, osoitti, mihin suuntaan tuli toimia”. Mutta onnettomuutena oli se, että „ajatus „uuvuttamisstrategian” mahdollisuudesta ei johtunut kenenkään mieleen. Koko liikettä sysättiin keinotekoisesti vakavaa ja ratkaisevaa yhteenottoa kohti”, s.o. joulukuun lakkoon ja joulukuun „veriseen tappioon”.

Kautsky väitteli R. Luxemburgin kanssa siitä, oliko Saksassa keväällä 1910 koittanut hetki „uuvuttamisstrategian” muuttumiselle „kukistamisstrategiaksi”, minkä lisäksi Kautsky sanoi selvästi ja suoraan, että tämä muuttuminen on *väistämätöntä*, mikäli poliittinen kriisi kehittyy edelleen. Mutta Martov, tarrautuen Kautskyn takinliepeisiin, propagoi myöhästyneenä „uuvuttamisstrategiaa” vallankumouksen suurimman kärjistymisen hetkellä. Ei, hyvä Martov, te vain kertaillette liberaalien puheita. Lokakuun 17. ei „avanut” rauhanomaisen perustuslain „näköalaa”, se on liberaalien satua, vaan *kansalaissodan*. Tätä sotaa ei valmistellut puolueiden tai ryhmien subjektiivinen tahto, vaan tapahtumien koko kulku alkaen vuoden 1905 tammikuusta. Lokakuun manifesti ei merkinnyt taistelun lakkaamista, vaan taistelevien voimien tasapainottumista: tsarismi *ei enää* pystynyt hallitsemaan, vallankumous ei *vielä* pystynyt kukistamaan tsarismia. Tämä tilanne johti objektiivisen kiertämättömästi ratkaisevaan taisteluun. Kansalaissota sekä loka- että marraskuussa oli *tosiasia* (ja rauhan „näköalat” olivat liberaalien valhetta); tämä sota ei ilmennyt ainoastaan pogromeina, vaan myös taisteluna, jota asevoimalla käytiin tottelemattomia armeijan osastoja vastaan, talonpoikia vastaan kolmasosassa Venäjää, reuna-alueita vastaan. Henkilöt, jotka tällaisten ehtojen vallitessa pitävät joulukuun aseellista kapinaa ja joukkolakkoa „*keinotekoisena*”, voidaan vain *keinotekoisesti* laskea sosialidemokraatteihin kuuluviksi. Liberaalinen puolue on *luonnostaan* tällaisten henkilöiden puolue.

Marx sanoi v. 1848 ja v. 1871, että vallankumouksessa on hetkiä, jolloin asemien luovuttaminen taistelutta vihollis-

selle demoralisoi joukkoja enemmän kuin tappion kärsiminen taistelussa¹¹⁶. Joulukuu 1905 ei ollut ainoastaan tällainen hetki Venäjän vallankumouksen historiassa. Joulukuu oli luonnollinen ja väistämätön lopputulos niistä *joukkuuontoisista* yhteenotoista ja taisteluista, jotka olivat maan kaikilla kolkilla 12 kuukauden aikana kiihtymistään kiihtyneet. Sitä osoittaa *jopa* kuiva tilastokin. *Puhtaasti* poliittisiin lakkoihin osallistuneiden (t.s. sellaisten, jotka eivät esittäneet mitään taloudellisia vaatimuksia) luku oli tammikuussa 1905 — 123.000, lokakuussa — 328.000 ja joulukuussa — 372.000. Ja sittenkin meille tahdotaan uskotella, että tuo kasvu oli „keinotekoinen"! Meille tarjotaan satua, että poliittinen joukkotaistelu *rinnan* sotilaskapinoiden kanssa *voi* kasvaa *tuolla tavoin*, muuttumatta väistämättömästi aseelliseksi kapinaksi! Ei, tuo ei ole vallankumouksen historiaa, vaan vallankumouksen liberaalista parjaamista.

III

„Juuri tuona aikana”, kirjoittaa Martov lokakuun lakosta, „työväenjoukkojen yleisen kiihtymyksen aikana... herää pyrkimys yhdistää taistelu, jota käydään poliittisen vapauden puolesta, yhteen taloudellisen taistelun kanssa. Mutta vastoin tov. Rosa Luxemburgin mielipidettä siinä tuli esiin liikkeen heikko, eikä vahva puoli”. Yritys 8-tuntisen työpäivän saattamiseksi voimaan vallankumouksellista tietä epäonnistui ja „desorganisoi” työläisiä. „Samaan suuntaan vaikutti posti- ja lennätintyöntekijäin yleislakko marraskuussa 1905”. Näin Martov kirjoittaa historiaa.

Ei tarvitse muuta kuin vilkaista yllä esitettyä tilastoa, niin huomaa, että tämä historia on vääristeltyä. *Kaikkina* kolmena vallankumousvuotena huomaamme, ettei ainoastaan poliittinen, vaan myös taloudellinen lakkotaistelu voimistuu *joka kerta*, kun poliittinen kriisi kärjistyy. Niiden yhdistäminen ei muodostanut liikkeen heikkoutta, vaan *voiman*. Päinvastaista mieltä ovat liberaaliset porvarit, jotka nimenomaan tahtoisivat työväen osallistumista politiikkaan *ilman* laajimpien joukkojen vetämistä mukaan vallankumoukseen ja taisteluun porvaristoa vastaan. Nimenomaan lokakuun 17 pn jälkeen tapahtui liberaalisen zemstvoliiikkeen lopullinen jakaantuminen: maanomistajat ja tehtailijat muodostivat avoimesti vastavallankumouksellisen

„lokakuulaisten” puolueen, jotka kohdistivat repressiivisten toimenpiteiden koko voiman lakkolaisiin (kun taas „vasemistolaiset” liberaalit, kadetit, syyttivät lehdistössä työläisiä „mielettömyydestä”). Lokakuulaisia ja kadetteja seuraten Martov katsoo työläisten „heikkoudeksi” sen, että he koettivat juuri tuohon aikaan tehdä taloudellisen taistelun vieläkin hyökkäävämmäksi. Me katsomme työläisten (ja sitäkin enemmän talonpoikien) heikkoudeksi sen, etteivät he siirtyneet kyllin päättävästi, kyllin laajasti ja kyllin nopeasti hyökkäävään taloudelliseen ja aseelliseen poliittiseen taisteluun, mikä juontui *kiertämättömästi* tapahtumain kehityksen *koko* kulusta eikä lainkaan erillisten ryhmien tai puolueiden subjektiivisista tavoitteista. Meidän näkökantamme ja Martovin näkökannan välillä on kuilu, ja tämä kuilu „intelligenttien” näkökantojen välillä ilmentää vain — vastoin Trotskin mielipidettä — sitä kuilua, joka vuoden 1905 lopussa oli *todellisuudessa* olemassa *luokkien välillä*, nimittäin vallankumouksellisen, taistelevan proletariaatin ja petturimaisesti käyttäytyvän porvariston välillä.

Lisättäköön vielä, että työläisten tappiot lakkotaistelussa eivät ole luonteenomaisia ainoastaan vuoden 1905 lopulle, jonka Martov on mielivaltaisesti siepannut, vaan vielä suuremmassa määrin vuosille 1906 ja 1907. Tilasto osoittaa meille, että 10 vuoden aikana, vv. 1895—1904, tehtailijat voittivat 51,6% lakoista (lakkolaisten luvun mukaan laskien); vuonna 1905 — 29,4%; vuonna 1906 — 33,5%; vuonna 1907 — 57,6%; vuonna 1908 — 68,8%. Merkitseekö tämä, että vuosien 1906—1907 taloudelliset lakot olivat „mielettömiä”, „ennenaikaisia” ja muodostivat „liikkeen heikon puolen”? Ei. Se merkitsee, että koska joukkojen vallankumouksellisen taistelun voima oli vuonna 1905 liian heikko, oli tappio (sekä politiikassa että „taloudessa”) kiertämätön, mutta ellei proletariaatti olisi tällöin pystynyt ainakin *kahdesti* nousemaan *uuteen* rynnistykseen vihollista vastaan (*neljännesmiljoona* yksistään *poliittisiin* lakkoihin osallistuneita vuoden 1906 toisella neljänneksellä ja samoin 1907), niin tappio olisi ollut *vieläkin suurempi*; valtiokaus ei olisi tapahtunut vuoden 1907 kesäkuussa, vaan vuotta tahi vieläkin *aikaisemmin*; vuonna 1905 hankitut taloudelliset saavutukset olisi riistetty pois työläisiltä *vieläkin nopeammin*.

Joukkojen vallankumouksellisen taistelun tätä merkitystä Martov ei käsittä laisinkaan. Liberaaleja seuraten hän sanoo vuoden 1906 alussa olleesta boikotista, että „socialidemokratia jäi joksikin ajaksi *poliittisen taistelurintaman ulkopuolelle*”. Puhtaasti teoreettiselta kannalta tuollainen vuoden 1906 boikottia koskevan kysymyksen asettelu on tavattoman monimutkaisen probleemin uskomatonta yksinkertaistamista ja mataloittamista. Millainen oli *reaalinen* „taistelurintama” vuoden 1906 toisella neljänneksellä, parlamentaarinen vaiko ulkoparlamentaarinen? Katsokaa tilastoa: „taloudellisiin” lakkoihin osallistuneiden luku nousee 73.000:sta 222.000:een, poliittisiin lakkoihin osallistuneiden 196.000:sta 257.000:een. Sellaisten kihlakuntien prosenttimäärä, joissa oli talonpoikain liikehtimistä, nousi 36,9 %:sta 49,2 %:iin. On tunnettua, että sotilaskapinat myös voimistuivat ja taajenivat tavattomasti vuoden 1906 toisella neljänneksellä verrattuna ensimmäiseen neljännekseen. Edelleen on tunnettua, että I Duuma oli maailman vallankumouksellisin (XX vuosisadan alussa) ja samanaikaisesti voimattomin parlamentti; sen ainoatakaan päätöstä ei toteutettu.

Sellaisia ovat objektiiviset tosiasiat. Liberaalit ja Martov ovat näistä tosiasioista sitä mieltä, että Duuma oli reaalinen „*taistelurintama*”, mutta kapinat, poliittiset lakot, talonpoikais- ja sotilaslevottomuudet olivat „vallankumouksellisten romantikkojen” tyhjänpäiväistä puuhaa. Ja syvämielinen Trotski on sitä mieltä, että tällä pohjalla syntyneet puolueryhmien erimielisyydet olivat „intelligenttien” „taistelua vaikutusvallan saamisesta poliittisesti kypsymättömään proletariaattiin”. Olemme sitä mieltä, että objektiiviset tiedot osoittavat niin vakavaa *joukkojen* tosi vallankumouksellisen taistelun voimistumista keväällä 1906, että socialidemokraattinen puolue *oli velvollinen* tunnustamaan juuri tuon taistelun tärkeimmäksi taisteluksi ja tukemaan ja kehittämään sitä kaikin voimin. Olemme sitä mieltä, että tuon kauden omalaatuinen poliittinen tilanne — kun tsaarihallitus sai Euroopalta kahden miljardin lainan ikään kuin Duuman koollekutsumistakuuta vastaan, kun tsaarihallitus sääti kiireellisesti lakeja Duuman boikottia vastaan — oli aivan riittävänä perustana proletariaatin yritykselle temmata tsaarin käsistä Venäjän ensimmäisen parlamentin koollekutsumisasian hoito. Olemme sitä mieltä, ettei

socialidemokratia, vaan *liberaalit* „jäivät silloin poliittisen taistelurintaman ulkopuolelle”. Ensimmäisen Duuman historia kumosi selvimmin ne perustuslaki-illuusiot, joiden levittämiseen joukkoihin perustui liberaalien koko karrierei vallankumouksessa.

Kahdessa ensimmäisessä Duumassa liberaaleilla (kade-teilla) oli enemmistö, ja he pitivät meluten ja hälisten poliittista etunäyttämöä hallussaan. Mutta nimenomaan nämä liberaalien „voitot” osoittivatkin havainnollisesti, että liberaalit pysyivät koko ajan „poliittisen taistelurintaman ulkopuolella”, että he olivat poliittisia komediantteja, jotka turmelivat pahasti joukkojen demokraattista tietoisuutta. Ja kun Martov ja hänen ystävänsä, liberaaleja seuraten, viittaavat vallankumouksen raskaisiin tappioihin kuin opetuksen syytä, „mitä ei pidä tehdä”, niin me vastaamme heille: vallankumouksen saavuttama ainoa reallinen voitto oli proletariaatin voitto, proletariaatin, joka hylkäsi liberaalien neuvot Bulyginin Duumaan menemisestä ja johdatti talonpoikaisjoukot muassaan kapinaan. Tämä ensiksi. Ja toiseksi, kolme vuotta (1905—1907) kestäneellä sankarillisella taistelullaan Venäjän proletariaatti saavutti itselleen ja Venäjän kansalle sen, minkä saavuttamiseen muut kansat ovat tarvinneet vuosikymmeniä. Se taisteli työväenjoukot *vapaaksi* petturimaisen ja halveksittavan voimattoman *liberalismin vaikutusvallasta*. Taistelussa vapauden ja demokratian puolesta se hankki *itselleen hegemonin* osan, mikä on sosialismin puolesta käytävän taistelun ehto. Se taisteli Venäjän kaikille sorretuille ja riistetyille luokille *taidon* käydä vallankumouksellista joukkotaistelua, jota ilman missään maailmassa ei ole vielä saavutettu mitään vakavaa ihmiskunnan edistyksessä.

Mikään taantumus, mikään liberaalien viha, sadattelu ja kiukku, mikään sosialististen opportunistien hoipertelu, lyhytnäköisyys ja uskonpuute eivät voi riistää *näitä* saavutuksia Venäjän proletariaatilta.

IV

Venäjän socialidemokratian puolueyhnmien kehitys vallankumouksen jälkeen ei taaskaan johdu „sivistyneistön mukautumisesta proletariaattiin”, vaan luokkien välisissä suhteissa tapahtuneista muutoksista. Vuosien 1905—1907

vallankumous kärjisti, paljasti ja nosti päiväjärjestykseen talonpoikaiston ja liberaalisen porvariston sovittamattoman ristiriidan Venäjän porvarillisen järjestelmän *muotoa* koskevassa kysymyksessä. Poliittisesti kypsä proletariaatti ei voinut olla osallistumatta mitä tarmokkaimmin tähän taisteluun, ja sen suhtautuminen uuden yhteiskunnan eri luokkiin ilmeni bolshevismiin ja menshevismiin välisenä taisteluna.

Kolmivuotiskautta 1908—1910 luonnehtii vastavallankumouksen voitto, itsevaltiuden ennallistaminen ja III Duuma, mustasotnialaisten ja lokakuulaisten Duuma. Porvarillisten luokkien välinen taistelu uuden järjestelmän muodosta joutui pois etunäyttämöltä. Proletariaatin *elementaariseksi* vuorossaolevaksi tehtäväksi muodostui sekä taantumukselle että vastavallankumoukselliselle liberalismin vihamielisen oman, proletaarisen puolueen puolustaminen. Tuo tehtävä ei ollut helppo, sillä juuri proletariaattiin kohdistui taloudellisten ja poliittisten vainotoimienpiteiden koko paino ja liberaalien koko viha, joka johtui siitä, että sosialidemokratia oli riistänyt heiltä joukkojen johdon vallankumouksessa.

Sosialidemokraattisen puolueen kriisi on hyvin vaikea. Järjestöt on lyöty hajalle. Suuri joukko vanhoja johtajia (varsinkin sivistyneistön keskuudessa) on vangittu. Uudentyyppinen sosialidemokraattinen työmies, joka on ottamassa puolueen asiat omiin käsiinsä, on jo syntynyt, mutta hänen voitettavanaan on tavattomia vaikeuksia. Tällaisissa oloissa sosialidemokraattinen puolue kadottaa paljon „mukanakulkijoita”. On luonnollista, että porvarillisessa vallankumouksessa sosialistien mukaan lyöttäytyi pikkuporvarillisia mukanakulkijoita. Nyt he erkanevat marxilaisuudesta ja sosialidemokratiasta. Tämä prosessi on tullut näkyviin kummassakin puolueeryhmässä: bolshevikeilla „otzovistisena” virtauksena, joka ilmaantui keväällä 1908, kärsi heti tappion Moskovan konferenssissa ja pitkällisen taistelun jälkeen, ryhmän virallisen keskuksen hylkäämänä, muodosti ulkomailla *erikoisen ryhmäkunnan* — „Vperjodin” ryhmäkunnan. Hajoamiskauden erikoispiirteenä oli se, että tähän ryhmäkuntaan yhtyivät ne „machilaiset”, jotka olivat ottaneet *toimintaohjelmaansa* taistelun marxilaisuutta vastaan („proletaarisen filosofian” puolustamisen varjolla) ja „ultimatistit”, nuo häveliäät otzovistit, samoin kuin

erityyppiset „vapauden päivien sosialidemokraatit”, jotka olivat viehättyneet „värikkäisiin” tunnuksiin, opetelleet ne ulkoa, *ymmärtämättä* kuitenkaan marxilaisuuden perusteita.

Mensheveikeillä tämä sama pikkuporvarillisten „mukana-kulkijoiden” erkanemisprosessi ilmeni likvidaattoruusvirtauksena, joka on nyt täydellisesti muotoutunut hra Potresovin „Nasha Zarja” aikakauslehden, „Vozrozhdenijen” ja „Zhiznin” muodossa, „kuudentoista” ja „kolmikon” (Mihailin, Romanin ja Jurin) näkökantana; lisäksi on ulkomaainen „Golos Sotsial-Demokrata” itse asiassa ryhtynyt venäläisten likvidaattorien *palvelijaksi* ja suojelee näitä diplomaattisesti puolueyleisöltä.

Trotski, joka ei ole ymmärtänyt, mikä historiallis-taloudellinen merkitys on tällä vastavallankumouksen kaudella tapahtuvalla hajoamisella, tällä *epäsosialidemokraattisten* ainesten *erkanemisella* sosialidemokraattisesta työväenpuolueesta, puhuu saksalaisille lukijoille *kummankin* puolue-ryhmän „hajoamisesta”, „puolueen hajoamisesta”, „puolueen *rappautumisesta*”.

Se on valhe. Ja tuo valhe ilmentää ensinnäkin, että Trotski ei ymmärrä kerrassaan mitään teoriasta. Minkä vuoksi täysistunto totesi *sekä* likvidaattoruuden *että* otzovismin „proletariaattiin kohdistuvaksi porvarillisen vaikutuksen ilmentymäksi”, sitä Trotski ei ole laisinkaan ymmärtänyt. Ajatelkaapa tosiaankin: mitä, puolueen hajoamista, puolueen rappautumista vaiko sen lujittumista ja puhdistumista, ilmentää se, että ne puolueen tuomitsemat virtaukset, jotka ilmentävät proletariaattiin kohdistuvaa *porvarillista* vaikutusta, erkanevat puolueesta?

Toiseksi tämä valhe ilmentää käytännössä Trotskin ryhmäkunnan *mainostus-*„politiikkaa”. Nyt, kun Trotski on karkottanut „Pravdasta” Keskuskomitean edustajan, jok’iki-nen näkee, että Trotskin hanke on yritys, jonka tarkoituksena on ryhmäkunnan perustaminen. Mainostaessaan omaa ryhmäkuntaansa Trotski ei kainostele kertoa saksalaisille, että „puolue” on *hajoamassa*, *kumpikin* puolue-ryhmä on hajoamassa, mutta hän, Trotski, yksinään pelastaa kaikki. Todellisuudessa me kaikki nyt näemme — ja trotskilaisten uusin päätöslauselma (hyväksytty Wienin klubin nimessä marraskuun 26 p:nä 1910) osoittaa sen erikoisen havainnollisesti —, että Trotski nauttii *luotta-*

musta yksinomaan likvidaattorien ja „vperjodilaisten” keskuudessa.

Kuinka pitkälle Trotski menee tällöin julkeudessaan, halventaen puoluetta ja ylistellen itseään saksalaisten edessä, sitä osoittaa esim. seuraava esimerkki. Trotski kirjoittaa, että Venäjän „työväenjoukot” katsovat „sosialidemokraattisen puolueen olevan heidän piirinsä *ulkopuolella*” (kursivointi Trotskin), ja puhuu „sosialidemokratiaa vailla olevista sosialidemokraateista”.

Voisivatko hra Potresov ja hänen ystävänsä olla suutelematta Trotskia, kun hän puhuu tällaista?

Mutta ei ainoastaan vallankumouksen *koko* historia, vaan jopa työväenkuuriassa suoritettut III Duuman vaalitkin kumoavat nuo puheet.

Trotski kirjoittaa, että „menshevikkien ja bolshevikkien puoluerhyvät ovat osoittautuneet — entisen aatteellisen ja organisatorisen luonteensa vuoksi — aivan kykenemättömiksi toimimaan legaalisisissa järjestöissä”; toiminnassa ovat olleet „erilliset sosialidemokraattien ryhmät, mutta kaikki tuo on tapahtunut puoluerhyvien puitteiden ulkopuolella, puoluerhyvien organisatorisen vaikutuksen ulkopuolella”. „Jopa tärkeinkin legaalinen järjestö, jossa menshevikeillä on ylivoima, toimii kokonaan ilman menshevikkien puoluerhyvän valvontaa”. Näin kirjoittaa Trotski. Mutta tosiasiat ovat seuraavanlaisia. Alusta pitäen, siitä lähtien, kun III Duumassa on ollut sosialidemokraattinen duumaryhmä, bolshevikkien puoluerhyvä on puolueen Keskuskomitealta valtuudet omaavien luottamushenkilöidensä kautta koko ajan suorittanut työtä, jonka tarkoituksena on ollut edistää, auttaa, neuvoa ja valvoa Duumassa olevien sosialidemokraattien työtä. Samaa tekee myös puolueen Pää-äänenkannattajan toimitus, joka on kokoonpantu puoluerhyhmien edustajista (puoluerhyhmien, jotka sellaisina laskivat itsensä hajalle tammikuussa 1910).

Kun Trotski kertoo yksityiskohtaisesti saksalaisille tovereille „otzovismmin” typeryydestä ja kuvaa tämän virtauksen koko bolshevismille ominaiseksi boikotismmin „kiteytymäksi” ja sitten parilla sanalla mainitsee, että bolshevismi „ei ole antautunut” otzovismmin „voitettavaksi”, vaan on „esiintynyt päättäväisesti tai oikeamminkin hillittömästi sitä vastaan”, niin saksalainen lukija ei tietenkään voi aavistaaakaan, kuinka paljon tuollaisessa esityksessä on hiottua

salakavaluutta. Trotskin jesuiittamainen „reservaatio” on siinä, että hän jättää mainitsematta erään pienen, aivan pienen „sivuseikan”. Hän „on unohtanut” kertoa, että jo keväällä 1909 edustajiensa virallisessa kokouksessa bolshevistinen puolue ryhmä sanoutui irti otzovisteista ja erotti heidät. Mutta juuri tämä „sivuseikka”, on epämukava Trotskille, joka haluaa puhua bolshevikkien puolue ryhmän (ja sitten myös puolueen) „hajoamisesta” eikä epäsosiaalidemokraattisten aineiden *erkanemisesta!*

Me pidämme tällä haavaa Martovia eräänä likvidaattoruuden johtajana, sitä vaarallisempänä, mitä „taitavammin” hän puolustaa likvidaattoreita kvasi-marxilaisilla sanoilla. Mutta Martov esittää avoimesti ne katsantokannat, jotka ovat lyöneet leimansa kokonaisuin virtauksiin työväen joukkoliikkeessä vuosina 1903—1910. Trotski taas edustaa vain omia yksilöllisiä horjumisiaan eikä mitään muuta. Vuonna 1903 hän oli menshevikki; vuonna 1904 hän loittoni menshevismistä, vuonna 1905 palasi menshevikkien pariin keikaroiden vain ultra-vallankumouksellisella fraseologialla; vuonna 1906 taas loittoni; vuoden 1906 lopulla puolusti vaaliliittojen solmimista kadettien kanssa (t.s. oli tosiasiallisesti taas menshevikkien puolella) ja keväällä 1907 Lontoon edustajakokouksessa hän sanoi, että hänen ja Rosa Luxemburgin välinen eroavaisuus on „pikemminkin yksilöllisten vivahteiden kuin poliittisten suuntausten erilaisuutta”. Trotski plagioi tänään toisen puolue ryhmän ja huomenna toisen puolue ryhmän aatteellisia varantoja ja sen vuoksi julistaa olevansa molempia puolue ryhmiä *korkeammalla*. Teoriassa Trotski ei ole *mistään* yhtä mieltä likvidaattorien ja otzovistien kanssa, mutta *käytännössä* hän on *kaikessa* yhtä mieltä golosilaisten ja vperjodilaisten kanssa.

Kun siis Trotski sanoo saksalaisille tovereille, että hän edustaa „puolueen yleistä tendenssiä”, niin minun on sanottava, että Trotski edustaa ainoastaan *omaa* ryhmäkuntaansa ja nauttii tietynlaista luottamusta *yksinomaan* otzovistien ja likvidaattorien keskuudessa. Tässä tosiasiat, jotka todistavat lausuntoni oikeaksi. Tammikuussa 1910 puolueemme Keskuskomitea otti kiinteän yhteyden Trotskin „Pravda” lehteen ja nimitti toimitukseen Keskuskomitean edustajan. Syyskuussa 1910 julkaistiin puolueen Pää-äänenkannattajassa tiedotus Keskuskomitean edustajan ja Trotskin välien *katkeamisesta*, mihin oli syynä Trotskin puoluevastainen

politiikka. Kööpenhaminassa Plehanov puoluekantaisten menshevikkien edustajana ja Pää-äänenkannattajan toimituksen valtuusmiehenä ja näiden rivien kirjoittaja bolshevikkien edustajana sekä eräs puolalainen toveri esittivät jyrkän vastalauseen sen johdosta, miten Trotski kuvaa saksalaisessa lehdistössä puolueasioitamme.

Päätelköt nyt lukijat, edustaako Trotski „koko puolueen” vaiko „koko puoluevastaista” tendenssiä Venäjän sosialidemokratiassa.

Kirjoitettu vuoden 1910 lopulla

*Julkaistu huhtikuun 29
(toukokuun 12) pnä 1911
„Diskussionnyi Listokin” 3. numerossa
Allekirjoitus: N. L e n i n*

*Julkaistaan „Diskussionnyi Listokin”
tekstin mukaan*

